

Stedelijk onderwijs, taalsterk onderwijs

Algemene visie

Vandaag staan we in het Nederlandse onderwijslandschap voor grote talige uitdagingen. Steeds meer kinderen in Vlaanderen spreken thuis een andere taal dan op school, waardoor ze vaak pas in de kleuterklas voor het eerst in aanraking komen met het Nederlands. Daarnaast zien we dat ook de taalvaardigheid bij kinderen in het algemeen sterk achteruitgaat. De resultaten van Vlaamse leerlingen op het PISA-onderzoek zijn op vlak van leesvaardigheid op z'n zachtst gezegd alarmerend.

In ons stedelijk onderwijs willen we deze uitdagingen niet uit de weg gaan. We leggen met deze visie een aantal sterke accenten in ons onderwijs waarbij we de Nederlandse taal de plaats geven die ze verdient.

Nederlands is de taal die ons allen binnen Vlaanderen verbindt. Daarom benadrukken we in ons stedelijk onderwijs het belang van onze Nederlandse standaardtaal. Bij de inschrijving maken we duidelijk dat Nederlands een belangrijke plaats inneemt in ons onderwijs en dat we zowel van de ouder als van het kind engagement ten opzichte van de Nederlandse taal verwachten. We zetten vanaf de peuterklas sterk in op taalstimulering en we moedigen kinderen en ouders zoveel mogelijk aan om ook buiten de schooltijd in contact te komen met het Nederlands.

In onze onderwijsactiviteiten leggen we de lat hoog voor Nederlandse taalvaardigheid. Er wordt ook aandacht besteed aan het Nederlands buiten de taallessen. We werken met rijke teksten en zetten ook bij andere vakken in op lezen en schrijven. We verwachten van onze leerkrachten dat ze actief aan de slag gaan met taal en erover waken dat alle leerlingen voldoende taalkansen krijgen. In de kleuterklassen zetten we extra in op ontluikende geletterdheid en begrijpend luisteren, zodat elke kleuter met voldoende talige bagage het eerste leerjaar kan aanvatten.

Door de toegenomen meertaligheid in het onderwijs is het soms voor leerkrachten niet eenvoudig om alle kinderen maximale onderwijskansen te bieden. Wij willen er in ons stedelijk onderwijs over waken dat elk kind voldoende uitdagingen aangeboden krijgt. Daarom zetten we niet enkel in op remediëringlessen, maar zullen we ook taalsterke kinderen een gepast onderwijsaanbod geven.

Bovenstaande krachtlijnen zijn verder uitgeschreven in concrete uitgangspunten en afspraken die door de verschillende stedelijke scholen vertaald worden in een schoolspecifiek taalbeleid. Op die manier geven we de nodige ruimte aan het eigen karakter van de stedelijke scholen in Aalst.

Uitgangspunten

1 De stedelijke basisscholen in Aalst stellen het gebruik van een rijk Standaardnederlands als (instructie)taal voorop.

Als scholengemeenschap zijn wij ons bewust van onze voorbeeldfunctie. Naast een rijk aanbod van de Nederlandse taal in de klas, willen wij deze voorbeeldfunctie naar externen vervullen.

Afspraken

- 1.1 Iedereen streeft naar een vlot, duidelijk en correct Nederlands taalgebruik in documenten die voor interne en/of externe communicatie bedoeld zijn.*
- 1.2 Het Nederlands is de taal die ons verbindt. Binnen de schoolmuren stimuleren we dan ook op een positieve manier dat er Nederlands gesproken wordt.*
- 1.3 Bij de ingang van de speelplaats hangt een goed zichtbaar spandoek met daarop: "Elk kind krijgt hier een kans, daarom spreken we Nederlands. "*
- 1.4 De scholen zetten extra in op ouderbetrokkenheid. Er worden inspanningen geleverd om ook anderstalige ouders te betrekken. Op die manier proberen we ook voor anderstalige ouders oefenkansen Nederlands aan te bieden.*

2 De stedelijke basisscholen in Aalst zetten extra in op taal.

Scholen die gericht en systematisch inzetten op taal kunnen een groot verschil maken bij de ontwikkeling van hun leerlingen. Daarom zetten wij in het stedelijk onderwijs van bij de start van de schoolcarrière extra in op taal.

Afspraken

- 2.1 Leerkrachten zorgen voor een rijk taalaanbod, voldoende spreekkansen en geven gepaste taalfeedback. Hierbij wordt er extra aandacht geschonken aan kwaliteitsvolle interacties zowel tussen leerling en leerkrachten als tussen leerlingen onderling.*
- 2.2 Ook buiten de lessen taal wordt er actief gewerkt aan taalvaardigheid. Inzetten op schrijf-, lees- en spreekvaardigheid gebeurt ook doelgericht in de andere lessen.*
- 2.3 Er wordt sterk ingezet op het schrijven van volzinnen en teksten. Naast de methode laten we leerlingen nog voldoende schrijven. Bij de keuze van een methode waken we erover dat de methode voldoende schrijfkansen biedt aan de leerlingen.*

3 In de stedelijke basisscholen in Aalst wordt er sterk leesonderwijs geboden.

Veel lezen heeft een positief effect op woordenschat, spelling, grammatica, begrijpend lezen en schrijven. Het draagt met andere woorden bij tot een beter taalgevoel en beter taalbegrip. Daarom zetten we vanaf de kleuterklas extra in op ontluikende geletterdheid en begrijpend luisteren.

Afspraken

- 3.1 *De scholen hebben een uitgewerkt leesbeleid met schooleigen doelen en acties.*
- 3.2 *De scholen bieden minimum een kwartier vrije leestijd per dag aan. Hierbij ligt de focus voornamelijk op leesplezier.*
- 3.3 *De scholen investeren in een duurzaam partnerschap met de bibliotheek Utopia.*
- 3.4 *De scholen organiseren acties om de leesmotivatie van de leerlingen te stimuleren.*
- 3.5 *De scholen zetten naast hun methode extra in op leesstrategieën.*
- 3.6 *Het leesonderwijs wordt niet beperkt tot de taallessen alleen. Ook in andere lessen gaan we actief aan de slag met rijke teksten. Hierbij waken we erover dat er voldoende verschillende tekstsoorten aan bod komen.*

4 De doelen en acties die vooropgesteld worden in het taalbeleid leggen de lat hoog voor alle leerlingen.

De lat wordt hoog gelegd voor alle leerlingen. Een taalbeleid dat zich richt op anderstalige kinderen is te beperkt. We verwachten daarom dat onze leerkrachten maximale leerwinst halen uit elke leerling. We voorzien dan ook activiteiten in groepen die gevormd worden op basis van de taalsterkte van leerlingen. Zo kunnen alle leerlingen voldoende talige uitdagingen krijgen.

Afspraken

- 4.1 *Binnen de stedelijke scholen wordt een basisaanbod gecombineerd met maatwerk en verdieping.*
- 4.2 *Leerlingen krijgen op regelmatige basis uitdaging in groepen die bestaan uit leerlingen met een vergelijkbare taalsterkte.*
- 4.3 *Voor leerlingen die uitvallen op taal wordt er een taalintegratietraject aangeboden. Dit taalintegratietraject kan niet geweigerd worden.*
- 4.4 *De resultaten op vlak van taal worden op regelmatige basis gemonitord en op schoolniveau besproken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van gepast testingmateriaal waarbij we onze onderwijskwaliteit kunnen vergelijken met andere scholen. (Koalatest, OVSG-toetsen, CITO-testen ...)*

Uitgangspunten met betrekking tot leerlingen

5 Nederlands is de taal die iedereen op school verbindt. Leerlingen worden dan ook op een positieve manier gestimuleerd om zoveel mogelijk in contact te komen met het Nederlands.

Afspraken

- 5.1 Leerlingen maken op regelmatige basis kennis met het Nederlandstalige cultuuraanbod (auteurslezing, theater op school, Nederlandstalige poëzie ...)*
- 5.2 Leerlingen worden op de hoogte gebracht van Nederlandstalige buitenschoolse activiteiten (aanbod Utopia, jeugdbeweging enz.). De zorgcoördinatoren doen extra inspanningen om alle leerlingen naar dit aanbod toe te leiden.*
- 5.3 Anderstalige nieuwkomers en leerlingen met dezelfde beginsituatie worden toegeleid naar taalstimulerende activiteiten.*
- 5.4 In de buitenschoolse opvang wordt er ook ingezet op taal door o.a. in te zetten op een kwaliteitsvolle interactie, voorleesmomentjes in te lassen ...*

6 We hebben aandacht voor het natuurlijk verloop van het taalverwervingsproces.

Iedere leerling gaat een proces door van taalverwerving. Voor sommige leerlingen is dit een tweede, derde en in uitzonderlijke gevallen zelfs vierde taalverwerving. Als scholengemeenschap hechten we belang aan een goede taalverwerving, of dit nu de eerste, tweede, derde of vierde taal is die een leerling tot zich neemt. Wij erkennen dat het verwerven van een tweede (of derde of vierde) taal een langdurig proces is, dat volgens grillige patronen verloopt en niet uniform is voor alle leerlingen. Als stedelijke scholen engageren we ons om de evoluerende inzichten over taalverwerving op te volgen.

Binnen onze scholen staan we voor de uitdaging om een soms zeer diverse klaspopulatie optimale taalkansen te bieden. We erkennen dat het voor ieder kind, ook voor Nederlandstalige kinderen belangrijk is om optimale taalkansen te krijgen. Wij voorzien zoveel mogelijk een gepast taalaanbod. Wij proberen alle leerlingen op te vangen en ze thuis te laten voelen op onze school. Indien nodig schakelen we externen in (Taalcoach Aalst, CLB) wanneer de begeleiding van de leerling boven de draagkracht van de school/klas/leraar/medeleerlingen uitgaat.

Afspraken

- 6.1 Al van bij de aanvang van de schoolcarrière wordt er extra ingezet op kwaliteitsvolle interactie om het taalverwervingsproces te stimuleren. In de kleuterklassen wordt er ook tijdens het vrij spel actief mee gespeeld door de leerkrachten om het taalaanbod van de kinderen te verrijken.*
- 6.2 Het taalaanbod van de leerkrachten wordt niet verarmd. Elke leerkracht probeert een zo rijk mogelijke taal te hanteren. We spreken zoveel mogelijk in volzinnen.*
- 6.3 We streven naar een zo hoog mogelijke betrokkenheid van alle kinderen tijdens de lessen. We denken bewust na over de werkvormen die ook de talige interactie zoveel mogelijk stimuleren.*

- 6.4 *Voor kinderen die er nood aan hebben, voorzien we voldoende taalsteun (preteaching, mindmapping, visuele ondersteuning).*
- 6.5 *We hebben bewust aandacht voor taalsterke leerlingen en voorzien verdieping waar nodig.*
- 6.6 *We besteden bijzondere aandacht aan (het verwerven door de leerlingen van) schooltaalwoorden en vak-begrippen.*
- 6.7 *Wanneer een anderstalige nieuwkomer op school aankomt stelt de school het eerste jaar een individueel werkplan op: er wordt een strategie uitgeschreven om de doelstellingen van het onthaalonderwijs te realiseren.*
- 6.8 *Het schoolbestuur gaat de verbintenis aan de leerkrachten op geregelde basis te laten deelnemen aan nascholing gericht op onthaalonderwijs, tweede taalverwerving en taalstimulering.*

7 We hebben een open houding door talensensibilisering.

Hoewel de Nederlandse taal ons verbindt, willen we de meertalige werkelijkheid niet negeren. Daarom zetten we ook in op talensensibilisering.

Bij talensensibilisering is het niet de bedoeling dat leerlingen een specifieke taal leren, maar wel een open houding ontwikkelen ten aanzien van talen en culturen. Het gaat letterlijk om kinderen sensibel, gevoelig maken voor verschillende talen of voor taal in het algemeen. Dat varieert van thuistaal tot cultuurtalen en lokale dialecten. Voor elke situatie bestaat er een ander register.

Talensensibilisering is onderdeel van de onderwijspraktijk, er verwijzen drie eindtermen naar:

- ✓ Leerlingen zijn bereid om op hun niveau bewust te reflecteren op taalgebruik en taalsystemen.
- ✓ Leerlingen exploreren verschillende cultuuruitingen met een talige component in hun omgeving en geven er betekenis aan.
- ✓ Bij het reflecteren over taalgebruik en taalsystemen tonen de leerlingen interesse en respect voor de ander.

Afspraken

- 7.1 *Bij elke (onderwijs)activiteit vertrekken we altijd vanuit het Nederlands als gemeenschappelijke taal van alle leerlingen.*
- 7.2 *Door middel van talensensibilisering dragen wij bij aan de eindtermen.*

Uitgangspunten met betrekking tot ouders

8 Wij respecteren de taalwetgeving.

De stedelijke scholen zijn Nederlandstalige scholen. Reeds van bij de inschrijving wordt hieraan uiting gegeven. Dit versterkt onze voorbeeldfunctie inzake omgang met taal. Daarom communiceren we enkel in een heldere en rijke standaardtaal (cf. uitgangspunt 1) en zorgen we ervoor dat taalwetgeving gerespecteerd wordt.

Afspraken

- 8.1 *Bij de inschrijving wordt er duidelijk gemaakt dat de school belang hecht aan de Nederlandse taal. Als stedelijke scholen zullen we alle inspanningen doen om de taalontwikkeling van alle kinderen zo goed mogelijk te stimuleren. Bovendien vragen we ook expliciet aan de ouders om ook inspanningen te leveren om het Nederlands onder de knie te krijgen.*
- 8.2 *We hebben een voorbeeldfunctie inzake taalgebruik. We communiceren dus enkel in Standaardnederlands en in heldere zinnen.*
- 8.3 *Alleen in zeer uitzonderlijke gevallen (bv. noodsituaties) kan hiervan worden afgeweken. De directeur maakt per situatie een inschatting van de noodzaak. De anderstalige boodschap wordt in voorkomend geval altijd na de Nederlandstalige boodschap geplaatst en bevat niet méér informatie dan de Nederlandstalige. De anderstalige communicatie is alleen bestemd voor het anderstalige publiek en niet voor de Nederlandstaligen.*

9 **We benadrukken het belang van Nederlands inzake schoolse communicatie. Daar waar er een te grote taalkloof is, kan er afgeweken worden van de basisafspraken. Deze afwijking is uitzonderlijk en altijd beperkt in tijd.**

Het leren van een nieuwe taal kost tijd. De ene anderstalige ouder zal binnen een jaar een aardig woordje Nederlands kunnen spreken en de andere anderstalige ouder doet hier langer over. Mensen die laaggeschoold of analfabeet zijn zullen er langer over doen dan mensen die hooggeschoold zijn. Taalverwerving is geen gedeelde verantwoordelijkheid, maar die van de anderstalige. De anderstalige moet de nodige inspanningen doen om Nederlands te leren; wij willen ouders stimuleren om het Nederlands te leren door ze te wijzen op de verschillende mogelijkheden die de stad biedt (zie uitgangspunt 7).

Wanneer een ouder zijn of haar kind inschrijft zullen we indien nodig en mogelijk zelf vertalen. We bieden daarna de ouder de mogelijkheid om bij volgende gesprekken zelf een tolk mee te brengen. Wanneer dit voor de ouder niet mogelijk is of wanneer het gesprek van die aard is dat het niet wenselijk is kan de school uitzonderlijk een tolk via de tolkdienst vragen. Dit is echter beperkt in tijd; het is niet de bedoeling om gedurende de gehele schoolloopbaan van het kind een tolk in te schakelen.

Afspraken

- 9.1 *Het uitnodigen van een tolk via de tolkdienst gebeurt als het gesprek van dien aard is dat een sociale tolk niet wenselijk is of als de ouder geen sociale tolk kan inschakelen.*
- 9.2 *Wij geven aan dat het gebruik van tolken beperkt is in tijd.*
- 9.3 *Wij houden rekening met de mogelijkheden van de ouder, maar stimuleren het gebruik van het Nederlands.*
- 9.4 *Om tot goede communicatie met ouders te komen, zorgt onze school ervoor dat de aanspreekbaarheid van het schoolteam hoog is. Daarnaast zijn een of meer vertrouwenspersonen een discrete en respectvolle brug tussen de ouders, leerling en de school.*

10 Wij vragen ouders om de ontwikkeling van het Nederlands van hun kind te stimuleren. Daarnaast geven wij ouders aan waar ze in Aalst Nederlands kunnen leren en oefenen.

Na schooltijd hebben kinderen in Aalst de mogelijkheid om deel te nemen aan naschoolse activiteiten. Daarbij denken we aan de sportclub, de tekenacademie of bijvoorbeeld een dansschool. Wij stimuleren ouders om hun kinderen aan Nederlandstalige naschoolse activiteiten te laten deelnemen. Daarnaast kunnen we nuttige Nederlandstalige televisieprogramma's en websites doorgeven zodat de kinderen thuis nog Nederlands kunnen oefenen.

Het is ook belangrijk om de ouders te verwijzen naar Taalpunt Nederlands in de bibliotheek. Ze kunnen hier gratis taalspelletjes, boeken in eenvoudig Nederlands en taalcursussen ontlend. Uit de praktijk blijkt vaak dat ouders hier niet van op de hoogte zijn. Het is een taak van de school om ouders hiervan bewust te maken.

De stedelijke basisscholen in Aalst hebben een goede doorverwijzingspositie voor de andere initiatieven die de stad heeft om volwassenen Nederlands te leren of om ze Nederlands te laten oefenen. Projecten en algemene taalinitiatieven worden aangereikt alsmede de mogelijkheid om het Nederlands te leren via het Agentschap Integratie en inburgering en de bibliotheek.

Afspraken

- 10.1 *Iedere leerkracht is op de hoogte van de initiatieven die de stad onderneemt om de ouders Nederlands te leren of te laten oefenen.*
- 10.2 *We geven aan alle anderstalige ouders informatie over Taalpunt Nederlands in de bibliotheek.*
- 10.3 *Naast de mondelinge uitleg geven we de ouders foldermateriaal mee van de verschillende initiatieven.*
- 10.4 *Wij raden ouders aan om hun kinderen in te schrijven voor vrijetijdsactiviteiten in de schoolomgeving.*
- 10.5 *Bij de inschrijving geven we de ouders een lijstje mee van nuttige websites of wij zetten dit op onze eigen website zodat de kinderen thuis Nederlands kunnen oefenen.*

Besluit

Deze visietekst dient als kader voor alle stedelijke basisscholen in Aalst. Vanuit de algemene visie en uitgangspunten zijn afspraken ontstaan waar de stedelijke basisscholen zich voor willen engageren. Iedere school en iedere locatie en situatie is uniek. Om deze reden kan iedere school eigen klemtonen leggen met eigen acties die vertrekken vanuit de hierboven opgestelde gemeenschappelijke visie en afspraken. Van de stedelijke scholen wordt verwacht dat ze de uitgevoerde acties op regelmatige basis evalueren en indien nodig hun acties aanpassen aan de situatie en hun schoolpopulatie.

Alle stedelijke basisscholen in Aalst delen de gemeenschappelijke visietekst Taalbeleid 2023:

Basisschool De Notelaar - Vrijheidstraat 65, 9300 Aalst (Freinetonderwijs)
Kleuterschool 't Ooievaarsnest - Kerrebroekstraat 114, 9300 Aalst
Kleuterschool De Vlinder - Edixvelde 54D, 9320 Nieuwerkerken
Basisschool De duizendpootjes - Binnenstraat 157, 9300 Aalst
Basisschool De Regenboog - Erembodegem-Dorp 21, 9320 Erembodegem
Kleuterschool 't Zavelken - Ronsevaaldreef 102, 9320 Erembodegem
Basisschool 't Meivisje - Grote Baan 209, 9310 Herdersem
Basisschool De Springplank - Damkouterbaan 6, 9308 Gijzegem
Basisschool 't Hofje - Zijpstraat 49, 9308 Hofstade
Basisschool Tinnenhoek - Herbergstraat 28, 9310 Moorsel
Kleuterschool 't Klaproosje - Oude Gentbaan 34, 9300 Aalst
Kleuterschool 't Krawietelken - Slotstraat 1, 9300 Aalst
Basisschool De Zonnebloem - Meldert-Dorp 15, 9310 Meldert